

Universitätsbibliothek Wuppertal

Iulianu Autokratoros Ta Sōzomena, Kai Tu En Agiois Kyrillu Archiepiskopu Alexandreias Pros Ta Tu En Atheois Iulianu Logoi Dekα

Julian <Römisches Reich, Kaiser>

Lipsiae, Anno MDCXCVI.

Vorwort

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1694](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1694)

D. IVLIANI IMP. CAESARES

a

P E T R O C V N A E O

in Latinum sermonem conuersi,

editi anno M DC XII.

P R A E F A T I O

ad

Amplissimum virum

NICOLAVM ZEISTIVM

LEIDENSIVM SYNDICVM.

*Esæpe equidem, ZEISTI virorum amplis-
sime, illud contingere video, uti, quum iu-
dicium de his, qui olim vixere, principibus
fertur, multum nos decipiat veterum quo-
rundam, quos in ecclesia Dei claros atque
illustres fuisse scimus, auctoritas. Tantum
enim opinio præiudicata potest, uti nihil ultra indagemus ple-
rique, satisque nos permoueat, etiam sine ratione, eorum ho-
minum sanctimonia. Nimirum sic existimat vulgus, magnum
in se nefas eum admittere, qui pietati, cuius titulis atque im-
perio Christiana stat religio, defuisse interdum candorem cre-
dat. Ego, sicut plurimis maximisque argumentis, esse illos
excellenti & diuina virtute viros, iudico; ita & præ studio
peccasse non ignoro, & memini fuisse perquam acerbos. Ut de
cæteris nihil iam dicam; certe qui in Græcia tunc aliquod
nomen habebant, vitio gentis suæ, nimium fuere in utramque
partem vehementes. Aderat cunctis Græcis facundia rotun-
da, eruditio admirabilis, ingenium ad omnia promptum: qua-
rum hercle rerum præsidio effectum est, uti, quæcunque mo-
numen-*

numenta ad posteros transmiserunt, in iis maxima quædam
 & acerrima vis spiraret. Itaque quibus infensi erant, eos, per
 se magnos sane & pene in cælo positos, traherent ad inferos;
 & aliis rursus, quos ornandos censuerunt, licet immerentibus,
 tantas laudes admensuri sunt, uti posteritas virtutes eorum, quæ
 vix mediocres sunt, suspiciat, & lapidem e sepulcro veneretur
 pro deo. Non ego per ambages te, amplissime ZEISTI, ne-
 que longa per exorsa detinebo: rem tibi auctorem dabo. Con-
 stantini virtutes plus quam humanæ ubique celebrantur, &
 utramque paginam faciunt. Fecit ille quidem multa, quæ bo-
 ni principis famam deturpent: nam & imperii opes in luxum
 absumpsit, & auri lustralis exactioe crudeliter attriuit popu-
 lum. Verum hæc Græci, quibus animus spei ac gratiæ obno-
 xius erat, cernere aut non poterant, aut nolebant. Itaque a-
 nimus in verba ambitiosus, oblitus legis pressiorisque iudicii,
 post tot accepta beneficia, nihil iam nisi maximas illius laudes
 magna mercede meditabatur. Iulianum vero, laudatissimum
 principem, quem natura omnibus ornatum rebus excellere vo-
 luerat, tam indignis modis traduxere, uti iam illius nomen,
 toti mortalitati res sit inuisa atque detestabilis. De quo prin-
 cipe quoniam quid sit iudicii mei dicendum hic aperte est, non
 committam equidem, uti, quod omnes merito reprehensione,
 dignum censent, id ego probare ullo pacto videar. Scio enim,
 & doleo mediis fidiis, fuisse illum religionis nostræ, cui semel
 sese addixerat, desertorem atque hostem. Turpe profecto faci-
 nus, & quod Furiarum ultricibus pœnis mulctandum haud ne-
 gamus. Verum ea res, etsi illum e sanctissima Christianorum
 gente expungit, interque profanos locat paganosque, tamen
 nunquam efficiet, uti propterea maximis accenseri heroibus
 non debeat, qui ubiuis terrarum, & quolibet in populo, sacra
 nostra ceremoniasque contempsere. Est illud in omni negotio
 apprime pulcrum, res natura sua dissociatas secernere, atque
 singula, uti per se sunt, intueri. Enimvero ille uniuersi condi-
 tor & rector Deus, quum ex tanta mortalium, qui ubique per
 orbem tunc erant, multitudine, per pauci quidam salutarem
 illam lucem, quæ a Christi vultu nobis adfulget, sequerentur;
 tamen multa extare voluit illustria documenta, ex quibus
 disceremus, inesse in cæteris quoque diuinitatis semina, at-
 que

que omni loco nasci virtutem. Equidem ego, quoties mecum
 agitabam, qualem quantumque esse oporteret, qui summum
 inter homines teneret fastigium, subiit animum meum Iuliani
 veneratio; maiorque in eo atque altior esse spiritus videba-
 tur, quam uti cum cætera Imperatorum plebe cogi in ordinem
 posset. Est utique natura mortalium avida imperii; eaque
 cupido ita in maximis animis splendidisque ingeniis inhæret,
 uti, qui cæteris rebus pietatem colunt, regnandi gratia vio-
 landum esse ius arbitrentur. Hic nihil tale animo adfectans,
 quum a Constantio Cæsar esset dictus, fatale sibi malum & vl-
 timam denuntiari credidit necessitatem. Qui enim vitam sem-
 per in sapientiæ & optimarum rerum studiis egisset, ex alta
 velut arce res hominum despexit, nihilque esse sceptrum, nisi va-
 no fulgore tectum nomen, intelligebat. Quia tamen communis
 utilitatis derelictio contra naturam erat, quod boni civis fuit,
 fecit, eamque personam, quam casus illi & respublica imposue-
 rat nolenti, decenter & cum magna laude gessit. Fregerant
 Romani imperii vires bellicosissimi Germanorum populi, quos
 suum cælum, suum sidus acrius animabat. Hos ille armis sic
 perdomuit, uti, quas pacis leges Barbari cæteris Imperatori-
 bus dederant, eas a iuvene & peterent suppliciter, & viuo il-
 lo constanter seruarent. Iam vero postea in Persas quum ex-
 ercitus duxisset, cuncta eorum oppida, cunctas provincias,
 magna celeritate non tam cursibus suis, quam victoriis, pera-
 grauit. Atque hæc incunabula illi, & veluti rudimenta e-
 rant maiorum rerum; quum iuuenem, prima firmioris æta-
 tis spatia ingredientem, fatorum iniquitas extinxit. Quan-
 quam nos hercle non vitæ sed gloriæ spatium metiri illum decet,
 quem & belli usus iam tunc formidabilem hostibus, & pacis
 artes cunctis non dicam civibus, sed mortalium seculis, fecere
 venerandum. Est quidem haud exigua res, ab eruditione
 & sapientiæ nutricibus litteris aliquod decus trahere: verum
 hæc umbratici hominis magis, quam principis laus est. Et
 enim, qui res gerere, & civibus ostendere captos hostes didi-
 cit, is mihi demum & imperio dignus esse, & louis attingere
 solium videtur. Noster, quod paucis fuit quodam deorum mu-
 nere concessum, virtutes dispares prudentia iunxit, & quum ne
 in

in castris quidem, interque clangentes tubas, philosophum exueret, aut a prioris vitæ recederet consuetudine; tamen manu strenuus omnibus adfuit locis, successibusque suis institit, & oblata casu flexit ad consilium. Ita eodem tempore inscientiam, teterrimam belluarum, & simul gentes debellauit Romano nomini inimicas. Quæ licet summa & propemodum diuina sint, tamen poterat tantarum rerum laudem destruxisse aut animus nimia felicitate inebriatus, aut morum atque vitæ turpitudine. Etenim ita res est: qui magno imperio præditus in excelso viuit, multo facilius in cæteros omnes, quam in se, regnum tenet. Hic, quum in solidam virtutis possessionem primis adhuc annis & lubrico ætatis missus esset, animum semper supra fortunæ indulgentiam gessit; quæ tamen frangere etiam constantissimas mentes solet. Non enim stupris atque libidinibus principem egit, aut ex magno imperio tantum usurpauit licentiam; sed ita se custodiuit, quasi legibus, quas nemo regi scripsit, redditurus esset rationem. Itaque amissa, Helena coniuge, quam ille vnâ caste dilexerat, non matronarum iam pudicitiam, sed naturæ expugnauit desideria; & qui omnium rerum circumflueret copiis, vitam asperam atque duram, ex lege illius, quam sequebatur, disciplinæ egit. Neque illa vero minor laus erat, animo leni atque placido esse, & iniurias atque offensiones in summa potentia pati. Iactauerat in optimum Imperatorem foedissima probra Antiochensis populus. Homines enim, Christiani quidem, sed luxu & deliciis enerues, quibus studium erat totos dies in theatris desiderare, grauitatem iam ferre sui principis nequibant, qui histri-
 onum spectator & applausor non esset. Quod igitur vnum poterant, petulantissimam linguam in eum vibrarunt; eo consilio, uti tranquillissimo pectori extorquerent patientiam. Ille tot dictæria & venenatos sales non ferro aut igni vindicauit, (quæ tamen urbanitas in omnibus regibus extimescenda est) sed iocos illis quosdam, quorum est incomparabilis venustas, reposuit. Ita, qui omnia videbat ex se vno pendentia, contumelias tuas nulla acerbitate executus est, pulcrumque auxit & se dignum, impune lædi. Fuit profecto, fuit Græcorum, quorundam, qui ea tempestate ecclesiam rexere, magna imprudentia. Etenim, uti causæ suæ seruirent, principem Chri-

stianis infestum laceſſebant, quem tolerare ſatius fuiſſet. Sunt in hominum manibus orationes eorum, in quibus, tanquam in ſcena, palam eum omnibus ludibrium fecere, & faciem illius, formamque corporis, atque geſtus, tum alia fortuita, quæ vulgus & imperitiſſimus quiſque notat, traxerunt in culpam. Qui viri ſi meminiſſent temporum, quibus nati erant, ſane neceſſitati, quæ pertinax regnum tenet, ſine contumacia paruiſſent, & quod magnæ prudentiæ eſt, obſequio mitigaiſſent imperia. Sed nos eam rem in medio relinquimus. Id enim modo agimus nunc, uti Iulianum cum cæteris principibus, Græcis Romanisque, hominibus paganis, componamus. Quorum ille virtutes ſic ſuperavit, uti, quæ ſingulis partitim contigere, eas vnus hic habuerit vniuerſas. Rariſſimam enim rem, & prope inuidendam, magno ſtudio concupiuit, innocentiam; & (ſine inuidia dixerim) adſecutus eſt. Cæterum, qui vitæ ipſe ſuæ morumque acerrimus cenſor eſſet, haud facile cæteris rerum dominis, magnis ſane viris, ſed negligentius interdum viuentibus, malefacta condonabat. Bello inſignis aliquis fuerat, ſed pacem multis vitiis fœdabat. Alius quam in toga, pepererat laudem, inter arma temeritate aut ſocordia amiſit. Poſtremo, nemo adhuc extiterat, quem ipſa regni indoles ſceleris atque flagitiorum viam non doceret. Quæ quum perſpexiſſet noſter, librum ſcripſit erudiſſimum, in quo vniuerſos Cæſares, qui ante ſe Romanis imperitauerant, mira tetigit dexteritate. Neminem enim eximium habet, ac ne Marco quidem Antonino, cuius ſe imitatoreſ profitetur, pepercit. Itade tota antiquitate veluti iudex ſedet, & dum cenſuram agit regnantium, plus ſane quam regnare videtur.

Eum librum quum nuper attentius perlegerem, iucundiffima voluptas animum pertentauiſt meum, impetusque mihi fuit totum illum e Græco vertere, ne quo ornamento in hoc quoque genere careret Romani ſermonis maietas. Fecerat hoc pridem ante nos, ſummæ dignitatis ſenator, Carolus Cantoclarus, vir inter primos Gallorum eruditus, ſed qui aditum profecto nequaquam noſtris præcluſit conatibus. Multa enim & perperam dixit, & plura non intellexit, & quæ corrupta erant, præteriit, magna alieni iudicii ſecuritate. Mihi conſilium eſt, quidquid inſuper illius principis

cipis extat, propter summam, quæ ubique hic elucet, eruditionem, in posterum non omnino spernere. Quamquam scio hercle, nihil scripsisse eum unquam, quod ante CÆSARE S istos iure possit poni. Itaque tam illustre monumentum haud esse ego indignum censui, quod tuum sibi nomen, amplissime ZEISTI, præscriberet. Enimvero es tu ille, qui in urbe florentissima, atque in hac luce hominum, præstanti honore, summa eruditione, prudentia emines singulari; plane uti & patriæ tuæ vigilantissimum ciuem, & cunctis eruditis, qui hic sunt, virum repræsentantes doctissimum. Super omnia tamen est, quod tali ingenio es, uti, qui cæteras animi tui virtutes, magnas hercle & inusitatas, colunt, plus tamen diuinum tuum iudicium mirentur. Qua ego re fretus, anxiiis morosisque hominibus, qui nihil, nisi quod vulgus probat, sequuntur, superstitionem relinquo suam. Quæ enim de Iuliano dixi, ea nec ego primus sentio; & tu, quum verissima sint, inuitis etiam omnibus, adserenda fateberis. Certe primum maximumque animi nostri bonum, veritas est: cuius neque regnum nos unquam nobis eripi per vim sinemus; & quod ingenuæ simplicitatis est, virtutes etiam in impiis paganisque positas, sine odio, sine partium studiis, persancte venerabimur.

D. IVLIANI IMP.

CÆSARE S.

sive

SATYRA IN ROMANOS IMPERATORES.

Aturnalia nunc sunt, & ludendi orium Deus nobis facit. Itaque licet ridiculum nihil neque iocosum mihi in mentem venit, tamen vel sic operæ pretium est quædam etiam seria narrare. AM. Quid igitur? Adeone hebes quisquam & rerum ignarus est, uti posse se speret cum cura & molimine iocari? Ego vero sic in animum induxeram, esse hos lusus nihil hercle aliud, quam animi remissionem, & curarum requiem. IUL. Haud fefellit te ratio. Verum mecum haud eadem res est. Nam nec ipse quenquam falsè tangere, nec aliorum dictis ad ludendum uti, aut omnino ridicula dicere scio; & tamen, quoniam